

Archeografický úvod

Memorandum Jana Arnolda Palouše je dochováno v Národním filmovém archivu ve fondu Sbor pro školní film, inv. č. 1, fol. 7–18. Jde o strojopisnou kopii psanou na 10 stranách průklepového papíru formátu 21 x 33,9 cm vloženou do dvoulistu s názvem dokumentu na přední straně. Kopie je opatřena vlastnoručním podpisem autora ve znění Jan Pallauš. Při editaci dokumentu jsme vycházeli z *Pravidel pro vydávání novodobých historických pramenů* (Studie ČSAV 12, Academia, Praha 1978) a z editor-
ských standardů Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Všechny zkratky za pomoci hranatých závorek ro-
zepisujeme. Podle dnešního úzu zjednodušíme číslování, píšeme tedy např. 1) místo dobově obvyk-
lého 1.). Bez zvláštního vyznačení zůstaly v naší edici opravy zjevných překlepů či chyb včetně
interpunkčních. Výjimečně jsme sáhli k modernizačním jazykovým zásahům (píšeme *předtím* m. *před*
tím, zkratky *aj. m. a. j., t. j. m. t. j., zúčastněná m. účastněná, z hlediska m. s hlediska*).

I. K.

Memorandum J. A. Palouše (1922)

Nedatováno [1922], b. m. [Praha]. — Zpráva o působení filmového referenta Jana Arnolda Palouše na ministerstvu školství a národní osvěty v letech 1919 až 1922.

[Memorandum]^a

[Zpráva o vývoji referátu kinematografického]^b
od srpna 1919 do května 1922

Podepsaný¹⁾ nastoupil [na] referát kinematografický ve zdejším ministerstvu v srpnu 1919 na přání tehdejšího předsedy odboru sekčního šéfa Jaroslava Kvapila, který si vyžádal spolupráci po-
depsaného nejprve na dobu dvou hodin denně.

Tehdejší stav kinematografického referátu ve zdejším ministerstvu jevil se takovým:

1) agenda opatřována byla většinou oddělením divadelním, p[anem] radou [Jindřichem] Vodákem, menším dílem p[anem] tajemníkem Štechem, který konal služby v tomto obodu obzvláště v prvních počátcích tohoto ministerstva („Film čs. legii“).

2) na jaře konaly se, pokud podepsaný pamatuje (přehledné zápisky o činnosti v tomto oboru nezůstaly zachovány), dvě meziministerské porady, na nichž p[an] s[ekční] š[éf] Kvapil reklamoval celou kompetenci v oboru kinematografie pro ministerstvo školství a národní osvěty. Zástupci ministerstva vnitra ostře se proti tomu ohrazovali, p[an] s[ekční] š[éf] Sobotka z min[isterstva]

1) Paloušův rukopisný podpis na tomto dokumentu zní Jan Pallauš, v desátých letech lze rovněž narazit na variantu Pallausch.

vn[itra] přistoupil toliko na reorganisaci censury v ten smysl, že příbrání byli k ní zástupci interestovaných ministerstev (2 ze šk[olství] a n[árodní] o[světy], 1 ze soc[iální] péče, 1 z nár[odní] obr[an]y, 1 z obchod[u] a 1 ze spravedl[nosti]), když byly předtím jednotlivé zemské censury (fungujících při místodržitelstvích) sloučeny v jednotnou celostátní censuru při ministerstvu vnitra. Dále koncedovalo ministerstvo vnitra zdejšímu ministerstvu, že slyšeti bude též názor ministerstva školství a osvěty při rozhodování o licencích kinematografických, které se rovněž de facto provádělo v ministerstvu vnitra. Pro zajímavost budiž poznamenáno, že v těchto poradách reklamovala i jiná ministerstva kinematografii pro sebe, tak — dle doslechu — též min[isterstvo] nár[odní] obrany, odůvodňujíc svůj požadavek pokukem, že film je třaskavá hořlavina, a proto náleží do kompetence min[isterstva] nár[odní] obrany.

3) v rozpočtu min[isterstva] šk[olství] a n[árodní] o[světy] nebylo dosud položky kinematografické.

4) při ministerstvu stával poradní sbor kinematografický, který neměl vlastní životní síly a sloužil pouze za řečnickou tribunu, a to zcela akademickou. Přirozeně se záhy vzhledem k své bezvýznamnosti úplně odmlčel.

Za takového stavu objevila se potřeba zbudovati nejprve základy kinematografického referátu, a to zařazením položky do příštího rozpočtu a zabezpečením činnosti min[isterstva] šk[olství] a n[árodní] o[světy] v oboru kinematografickém právně i zákonně.

Censura, opatrovaná zdejším odborem bez většího zájmu a bez záznamu, byla organizována a konány přesnější záznamy o výsledcích atd.

Prvním pozitivním činem byla spolupráce na prvním návrhu zákona kinematografického vy-

pracovaného p[anem] radou E. Ledererem (oboji v září 1919). Potřeba Státního filmového ústavu vyplývala ze situace: nebylo vhodných filmů, především kulturních a státně propagačních, jichž by bylo zapotřebí především na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Všecky snahy o uskutečnění tohoto projektu se rozbily o nemožnost najít úhradu anebo o obavy, že nutné prostředky k jeho realizování nebudou ministerstvem financí a ministerskou radou povoleny. Tehdejší ministrem bylo doporučeno uskutečnit věc pomocí soukromého kapitálu (pomocí [Jindřicha] Kolowrata²⁾ nebo M[iloše] Havla³⁾), leč i jednání s těmito nepřineslo žádaného výsledku.

Agenda vzrůstala, takže musel podepsaný věnovati se kinematografickému referátu cele a přejíti z tiskového odboru presidia ministerské rady do min[isterstva] šk[olství] a n[árodní] o[světy].

V říjnu 1919 se střetly oba konkurující návrhy zákona kinematografického: onen ministerstva vnitra a návrh zdejší. Ministerstvo vnitra podalo na vyzvání sociálně-politického výboru (usnesení v červenci 1919) návrh zákona o kinematografických představeních, dle něhož se měly, jak si to sociálně-politický výbor přál, nové licence udělovati pouze válečným poškozcům, stejně licence staré, jakmile projde jejich individuální doba platnosti. Návrh ministerstva vnitra podroboval se však jen zdánlivě tomuto přání.

Podepsanému není již přesně známo, zda dohodou nebo na pozvání zdejšího ministerstva či na vyzvání presidia ministerské rady byla do zdejšího ministerstva svolána meziministerská konference, na níž se mělo o našem či obou návrzích jednati. Konference ta konala se počátkem prosince za neobyčejně četné účasti téměř všech (i neinteresovaných) ministerstev a za předsednictví pana státního tajemníka dra. [Františka] Drtiny měla velmi bouřlivý průběh. Po počáteč-

2) Jindřich Kolowrat vlastnil v Praze společnost Slaviafilm, měl navíc oporu v osobě svého příbuzného Alexandra Kolowrata a jeho úspěšné vídeňské společnosti Sascha-Film.

3) V roce 1919 dvacetiletý Miloš Havel stál v této době u zrodu akciové společnosti AB, která se ve své počáteční fázi věnovala filmové distribuci, ale záhy rozšířila své aktivity i o filmovou výrobu včetně vybudování a provozování provizorního ateliéru na Vinohradech.

ním referátu p[ana] r[ady] E. Lederera podrobil zást[upce] min[isterstva] vnitra s[ekční] š[éf] So-
botka návrh zdejšího ministerstva neobyčejně os-
tré, až výsměšné kritice, což vyvolalo ostré repli-
ky p[ana] s[ekčního] š[éfa] Kvapila, r[ady]
Lederera a delší obžalobný referát podepsaného
referenta, konečně i rozhořčený projev předseda-
jícího p[ana] státního tajemníka nad postupem
ministerstva vnitra v otázkách kinematografic-
kých.

Většina ministerstev (patrně též vinou zdejšího
návrhu zákona, který vykazoval slabá místa, jež
se právnicky nedala hájiti a byla upřílišněna) sta-
věla se však na stranu ministerstva vnitra, načež
bylo rozhodnuto, že se nejprve dohodnou obě
nejvíce zúčastněná ministerstva na jednom návr-
hu zákona, který pak bude opět meziministersky
projednán. Ministerstvo vnitra přenechalo vy-
pracování nového návrhu, který by mohl sloužiti
za podklad jednání mezi oběma ministerstvy,
zdejšímu ministerstvu.

V polovici prosince 1919 přijal však kulturní
výbor na návrh posl[ance] St[anislava] K[ostky]
Neumanna resoluci, dle které má býti pověřeno
spravováním věcí kinematografických, a to pře-
devším censury a udílení licencí, výhradně mi-
nisterstvo šk[olství] a n[árodní] o[světy]. Tato
resoluce byla počátkem ledna 1920 v plenu
Nár[odního] shromáždění též jednohlasně při-
jata.

Zatím bylo pokračováno v budování základů
kinematografického referátu. Do rozpočtu na rok
1920 byla pojata poprvé položka na kinematogra-
fii (200.000 Kč). Opatřován byl materiál pro nový
návrh zákona kinematografického o zákonodár-
ství kinematografickém jiných států a o jejich ki-
nematografii vůbec. Vyřizovány a prováděny
krom toho ovšem běžné a menší práce, z nichž
sluší uvésti filmování zájezdu jihoslovanských
novinářů a jejich pouť celou republikou (praco-
váno na přání ministerstva zahraničí), pořízení
filmu „Labe“ aj.

V dubnu pak konala se první porada výhradně
s ministerstvem vnitra o kinematografickém zá-

koně, nebylo však v otázce censury dosaženo jiné
dohody než té, že bude lze jednati o rozdělení
censury na kulturní a politickou, v kulturní bude
samostatně rozhodovati zdejší ministerstvo,
v politické opět ministerstvo vnitra, jen kladné
rozhodnutí obou censur otevírá filmu cestu do
veřejnosti; obě censury zasedají zároveň a v téže
místnosti. Na tomto základě vypracován byl pak
přesný návrh zákona, který dohotoven a rozeslán
byl v srpnu — září 1920. Většina ministerstev se
však vyslovila (písemně) i proti tomuto zákonu.

Po podrobnějším vyličení počátků kinemato-
grafického referátu budiž dovoleno opustiti chro-
nologický pořad a za to načrtnout rozvrh syste-
matického postupu, jenž sloužil podepsanému za
podklad jednání.

Vzhledem k tomu, že nebylo lze užiti nějakého
vzoru pro spravování kinematografie státem
z hlediska uměleckého a lidovýchového (jelikož
dosud žádný stát v tomto oboru nepracoval), byly
nejprve zkoumány a pak nastoupeny cesty tako-
vé, které za daných individuálních poměrů byly
schůdné a mohly vésti k cíli. Nejvyšším příkazem
byla (z pochopitelných důvodů) úplná nezávis-
lost těchto akcí na kompetenci ministerstva vnit-
ra a ovšem jejich beznáročnost po stránce finanč-
ní, neboť položka zařazená do rozpočtu byla
vzhledem k cenám i investicím kinematografic-
kým zcela nepatrná a neschopna jakkoliv půso-
biti.

Předpokladem všeho státního konání a rozho-
dování v kinematografii byla ovšem mimo kom-
petence a finanční prostředky [dokonalá znalost,
neustálá informovanost o kinematografii]^c do-
mácí i zahraniční. Tomu sloužilo

1) získání odborné literatury, časopisů a zpráv
ze zahraničí,

2) dotazníková akce zahájená referátem kine-
matografickým na jaře 1920 (300 kinematografů,
40 výroben a půjčoven filmových),

3) studijní cesty do Německa, Švédska, Belgie
a Francie.

Ad 1) uvedené se částečně zdařilo. Položen byl
základ k příruční knihovně kinematografického

referátu. Nezdařilo se však získati ani periodických, ani fakultativních zpráv ze vzdálenější ciziny (Amerika, Francie) vinou neurovnaných poměrů. Rovněž nedostalo se ani jediné informace na soupis desiderat, který byl před odjezdem p[ana] ministra [sic!] Štěpánka odevzdán ministerstvu zahraničí.

Ad 2) uvedené se nezdařilo vůbec. Vinou toho byl nedostatek moci zdejšího ministerstva v tomto oboru (vzdor 2x urgenci odpovědělo jen 60 % dotázaných kinematografů, půjčoven a výroben filmových) a především velmi nespolehlivé a málo věrohodné údaje těch, kteří odpověděli. V dalším bude ukázáno, jaké cesty byly nastoupeny, aby se přec dostalo zdejšímu referátu nutných zevrubných zpráv o stavu a působení naší kinematografie.

Ad 3) uvedené přineslo nejvíce pozitivního, všeobecně pak poznání, že v oboru tomto může se s kulturně pokročilejšími státy dobře měřiti, ba že daleko předčíme i mnohem větší státy.

Hlavní činnost referátu členila se v tyto obory:

A) [positivní a negativní působení k tomu, aby povznesena byla umělecká a kulturní úroveň kinematografických představení v čs. republice]^d:

I. činnost, akce a návrhy [negativní]^d:

1) účast na cenzuře, kde stále zdůrazňována hlediska umělecká a lidovýchovná,

2) vypracován návrh na mezinárodní kulturní cenzuru,

3) jmenování zpravodajové kinematografičti (zástupci okresních osvětových sborů) jako orgány dozírající na veřejná kinematografická představení.

II. činnost, akce a návrhy [positivní]^e:

1) podán návrh na progresivní úlevy z daně ze zábav pro kulturně cenné filmy,

2) přibrány okresní osvětové sbory k pozitivní práci v oboru kinematografie tím, že prostřednictvím kinematografických zpravodajů měly vykonávati vliv na kinematografy a býti jim nápomocny radou i veřejným vlivem,

3) přizván veřejný tisk ke kritické činnosti v oboru kinematografie, čímž bylo by lze působiti

ti především na široké vrstvy lidu (z nichž jediné může přijíti obrat k lepšímu), dále na zdejší výrobce, filmové obchodníky a kinematografy,

4) pomocí všech zástupců zdejšího ministerstva při filmové cenzuře uveřejňovány kritiky všech filmů, objevivších se na cenzuře, v České Osvětě a filmy hodnotné tříděny na dvě, později tři kategorie.

Základní myšlenka [mezinárodní kulturní cenzury filmové]^f byla:

Každý jednotlivý kulturní stát jest potud bezmocný proti infiltraci kulturně bezcenných anebo protikulturních filmů, pokud proti ní bojuje (svou cenzurou, celní politikou aj.) separátně. Obzvlášť bezmocný je proti americkému filmu vzhledem ke stamilionovým americkým investicím ve filmu. Koneckonců by filmová produkce ani nebyla proti cenzuře (v některých státech utvořila si svou vlastní dobrovolnou cenzuru), jenom kdyby byla censura v kulturním nazírání jednotná a důsledná a nikoliv v každém státě naprosto odlišná; tento stav panuje v Evropě dnes, takže vyrobený film se potácí mezi patnácti nebo dvaceti censurami. Jednotná kulturní vůle Evropy, vyjádřená v kulturní alianci (bez újmy separátních státně politických zájmů) by byla dobrodíním konsumentů (širokých vrstev lidu) i producentů.

Návrh na poskytování progresivních úlev z daně ze zábav pro kulturně cenné filmy vyplýval z potřeby působiti i hmotnými výhodami na majitele kinematografů, aby častěji sáhl po kulturně cenných snímcích, jimiž nejsou ovšem míněny jen takzvané poučné filmy, ale i filmy sehrané, avšak vysoké ethické a umělecké úrovně. Promítání takových filmů přinášelo majitelům kinematografů malý finanční zisk, především pro velké daňové břemeno, které je mu uloženo. Má-li se tedy úroveň kinematografů zvýšiti, musí se to umožniti snížením břemen, a to především při představeních těchto kulturně cennějších filmů. Nelze očekávati trvalejšího zvýšení úrovně, kdyby mělo jíti na úkor pouze majitelů kinematografů.

B) Zřetel obrácen byl dále k tomu, aby filmu bylo [užito co nejvydatněji k účelům lidovýchovným, tj. k poučení lidu]^g:

1) vypracován podrobný a propočítaný návrh na zřízení Státního filmového ústavu, který měl pečovat o výrobu a cirkulaci poučných a státně-politických filmů,

2) podán byl návrh na povinné předvádění krátkého (300m) poučného filmu při každém představení,

3) dosaženo bylo podmíněné vyjmutí filmu z dávky přepychové,

4) zakoupeno bylo zpočátku 6 přenosných kinematografů osvětových s příslušnými filmy, které mají prostřednictvím okresních osvětových sborů vykonávat (především na Slovensku) osvětovou propagandu,

5) zřízena byla na zdejší podnět a za účasti zdejšího referátu nevýdělečná společnost pro nákup a půjčování poučných filmů „Filmová kultura“, jejímiž členy jsou všechny odborné organizace filmového oboru a kulturně působící korporace,

6) sestaven a uveřejněn zevrubný seznam všech poučných filmů nalézajících se v čs. republice (s udáním kategorií, délky, výrobce a půjčovatele).

C) Dále usilováno bylo o to, aby filmu bylo užito k poučení školních dětí [a k vyučování ve škole]^h.

V tomto oboru jest kinematografie vůbec v samých počátcích, neboť nejsou ještě bezpečně zjištěny metody ani řádně probádány výsledky vyučování filmem; není ovšem sporu o jeho skvělých možnostech.

Sem spadá

1) povinnost, jež se ukládá každému majiteli licence, že musí měsíčně aspoň dvakrát konati školská představení s poučným programem pouze za náhradu režie a v dohodě se správami místních škol,

2) návrh na podrobné hodnocení filmů vhodných pro školská představení všeobecně i speciálně poučný a uveřejňování jeho ve Věstníku ministerstva školství a národního osvětění,

3) Návrh na poskytování zápůjček větším

(středním) školám, aby mohly sobě zakoupiti promítací stroj kinematografický. Pomocí tohoto stroje mohou býti v době vyučovací promítány školní filmy, v době mimoškolní mohou býti konána občas všeobecně poučná představení s dobrými zábavnými doplňky výhradně pro žactvo a rodiče žáků za mírné vstupné. Výtěžku z těchto představení užilo by se ku splacení výdaje spojeného s koupí kinostroje, načež by mohla býti poskytnuta půjčka opět jiné škole. — Tato představení všeobecně poučná, konaná v době mimoškolní, sloužila by znamenitě též sblížení a vzájemnému poznání rodičů žáků a učitelů, popř. profesorů, což by mělo zajisté dobrý vliv na vyučování a výchovu žáků.

V této souvislosti bylo by lze doporučiti akci, která ve Francii se dobře osvědčila a za dnešních finančně stísněných poměrů státních jediné ukazuje cestu, jež vésti může k uskutečnění školní kinematografie.

Nechť vyjde popud, aby školy jednotlivě neb sdruženě tam, kde jest již připravena půda, se obrátily k rodičům žáků, zvouce je k utvoření „Kroužků přátel školní kinematografie“. V pozvání nechť poukázáno jest na eminentní výhody, jež plynou z názorného vyučování pomocí filmů nejen v nejrůznějších disciplínách (v zeměpise, fyzice, zoologii, botanice, zdravotěvě atd.), ale i pro žákovu chápání, jeho vyjadřovací schopnosti a jeho celkový duševní vývoj, jak již dosavadní výsledky prozrazují. Mírný členský příspěvek 30 až 50 K zaručuje rodičům a jejich dítkám bezplatnou účast na řadě všeobecně poučných představení, škole nebo více školám společně pak umožňuje zakoupení promítacího stroje pro účely vyučovací. — Postup ten se znamenitě osvědčil v několika školách v Paříži, i lze ho doporučiti k následování. Ostatně umožňuje, jak nahoře uvedený postup, ovzduší vhodné pro sblížení učitelů a rodičů žáků.

Dále objevila se nutnost zachovati zprávy o výsledcích censury, jejím průběhu a obsahu každého censurovaného filmu s jeho hodnocením pro účely

[statistické a archivní]ⁱ.

Byla založena kartotéka filmová, již by bylo obzvláště zapotřebí v okamžiku, kdy dosáhlo by zdejší ministerstvo (úpravou kompetence) účasti na řízení censury.

S těmito záznamy a s uvedenou kartotékou jest úzce spojen [přehled]^j po tom, jakou pouť vykonávají po našich kinematografech filmy, o nichž se dostalo zdejšímu ministerstvu podrobných zpráv. Takový přehled mohl by teprve skýtati dokonalý obraz naší kinematografie, jak působí naše výroby a půjčovny filmové a naše kinematografy. Přehledu toho je též třeba, má-li se zdejší referát na základě konkrétního materiálu a nikoliv na základě dohadu vyjadřovati k žádostem o prodloužení licence, kteréhožto práva se domáhal zdejší referát u ministerstva vnitra opětovně, leč marně. Přehled ten lze získati přímými zprávami od kinematografických zpravodajů, jimž bylo uloženo, aby vyplňovali

[záznamné archy kinematografické]^k

a zasílali je v osmitedělních lhůtách zdejšímu referátu.

Tato akce lépe a dokonaleji poskytovala, co nebylo možno opatřiti dotazníkovou akcí v roce 1920.

Do rámce činnosti zdejšího referátu spadala též [akce fotograficko-propagační]^l,

která vyvolána byla popřevratovými potřebami a sloužila informaci ciziny o československém národě z hlediska jeho krojového a zvykloslovného svérázu, a

[činnost ve státní ústředně diapositivů]^m.

Zde provedena byla v součinnosti s přednostou oddělení 29.:

1) reorganisace půjčování a finančního hospodářství,

2) revise všech přednášek a pohádek, oprava obrázkových serií poučných a pohádkových,

3) výběr nových serií z ciziny (Paříž, Berlín, Vídeň, Drážďany, Düsseldorf),

4) pokusy o technické zdokonalení a zlevnění diapositivů (hliníkové a filmové diapositivy),

5) tvořeny nové poučné přednášky původní

a pořízeny literární přídatky humoristické k poučným přednáškám.

[Závěr.]ⁿ

Poměr k ministerstvu vnitra, jež důsledně a usilovně brání zdejšímu ministerstvu, aby nabylo vlivu v oboru kinematografie, snažíc se o výhradní kompetenci v tomto oboru, se nevyjasnil, nikoliv vinou zdejšího referátu, jenž snažil se i krajní ústupností (v roce 1921) utvořiti prostředí pro dorozumění. Tuto ochotu pokládalo ministerstvo za slabost anebo projev desinterementu ze strany zdejšího ministerstva a snažilo se vytlačit je z kinematografie úplně. Na druhé straně usilovalo ministerstvo vnitra o to, dokázati svou schopnost a způsobilost ku spravování kinematografie nejen z hlediska policejního nebo politického, ale i z hlediska lidovýchovného. Činilo to tím, že orientovalo svůj postup a svou činnost v kinematografii úplně tímto směrem. Tak stalo se nedobrovolným vykonavatelem impulsů a iniciativ, které vycházely ze zdejšího ministerstva. To se však nedělo vždy s odborným porozuměním, někdy opět příliš bezvýhradně upřílišněně, takže nelze rozhodně zaznamenati výsledků, které by mohly uspokojovati.

Proto domnívá se podepsaný, že bude vždy musiti ministerstvo školství a národní osvěty hájiti svůj zájem na kinematografii a svůj požadavek po kompetenci v tomto oboru, jenž jest dnes z nejpřednějších činitelů a prostředků lidové výchovy, popř. nevychovy.

Pokud se týká vyhlídek do budoucnosti, možno očekávati značný rozvoj kinematografie školní, kdež by ministerstvo školství a národní osv[ěty], nemajíc zatím dostatečných finančních prostředků, mohlo působiti aspoň iniciativně. Otázka školní kinematografie jest především otázkou technickou: získati levných, lehkých a bezpečných strojů promítacích, filmů levných po stránce materiálové (filmy tzv. úzké, filmy papírové atd.). Zde by bylo nutno vzbuditi a podnítiti zá-

jem příslušných kruhů. Neméně důležitou otázkou školní kinematografie jest otázka důmyslné organizace a zužitkování všeobecného zájmu o film pro tyto účely.

Neobyčejně široké pole skýtá kulturně propagační činnost pomocí organizace okresních osvětových sborů. Doporučovalo by se též, aby vliv, který již dnes tato tělesa mají, uplatněn byl obzvláště u venkovských, malých kinematografů a učiněn byl protizávažím vůči téměř výhradně ziskovým zájmům majitelů licencí všech kategorií.

Budou-li poskytnuty zdejšímu referátu nutné finanční prostředky, pak bude moci pomýšleti též na řádnou výchovu a přípravu všech tvůrců našeho filmu, především režisérů, herců i technických sil. Dnes má stát zájem na rozvoji své kinematografie nejen z hlediska národohospodářského, ale i z hlediska propagačního a zahraničně reprezentačního a zvláště z hlediska národního uvědomění. V dosavadní záplavě cizích filmů v našich kinematografech stírá se pomalu, ale jistě svéráz a individualita našeho národa.

[Jan Pallauš]^o

NFA, fond Sbor pro školní film, inv. č. 1, fol. 7–18.

a – psáno verzálami a proloženě

b – psáno verzálami

c-m – podtrženo

n – podtrženo a psáno proloženě

o – vlastnoruční podpis